

Enskild motion

Motion till riksdagen 2016/17:1295

av **Jan Lindholm (MP)**

Pant på mobiltelefoner

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta för ett pantsystem för mobiltelefoner och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Idag har 96 procent av alla svenskar äldre än tolv år en egen mobiltelefon. Dessa byts i genomsnitt ut vart annat år. Den gamla telefonen blir ofta liggande i en byrålåda och man beräknar därför att vi har närmare 25 miljoner mobiltelefoner som ligger hemma och skräpar.

Handeln räknar med att det årligen säljas mer än tre miljoner smartphones i Sverige. För att tillverka dessa smartphones, alltså de som säljs enbart under ett år, krävs det ungefär 300 ton koppar, cirka 18 ton kobolt, nästan tusen kilo silver, 45 kilo palladium och över 160 kilo sällsynta jordartsmetaller.

De sällsynta jordartsmetaller som förbrukas idag kommer till 97 procent från Kina och nästan hälften av världens kända reserver av kobolt finns i Kongo. I dessa länder har man stora problem med arbetsvillkor, arbetsmiljö och miljölagstiftning. Utvinningen av dessa metaller slukar dessutom stora mängder energi, sprider miljögifter och förorenar grundvatten, sjöar och vattendrag. Om vi kan återvinna dessa metaller i stället sparar vi stora resurser och minskar utsläppen.

Tillsammans sitter vi på en enorm gruva i våra byråådor. Om de 25 miljoner mobiltelefoner som antas ligga och skräpa i våra hem i snitt skulle innehålla ungefär samma mängder av de ovan uppräknade metallerna som i en modern smartphones så skulle det betyda att det ligger ungefär 8 ton silver och skräpar där. Det skulle betyda att vi även har 2500 ton koppar, 150 ton kobolt, 370 kilo palladium och väl över ett ton sällsynta jordartsmetaller som också ligger där till ingen nytta.

Genom att bli bättre på att återvinna alla telefoner skulle vi minska behovet av att plocka upp nya metaller. Jag föreslår därför att vi arbetar för att införa ett pantsystem som innebär att man lägger på exempelvis en hundralapp på priset vid inköpet som sedan lämnas tillbaka när man lämnar in mobilen i vilken butik som helst. Inför vi ett sådant system så skulle det sedan kunna utvidgas till att omfatta även andra komponenter eller produkter. Kanske kan man i framtiden utveckla systemet så att man exempelvis enbart återlämnar uttjänta delar av en konsumentprodukt mot en pant för att på så vis öka livslängden på delar som inte nödvändigtvis slits eller blir omoderna.

Jag är inte omedveten om att vi har återvinningssystem för elektronikmaterial i Sverige men jag råkar samtidigt veta att det ligger väldigt mycket elektroniskrot som inte används runt om i landet exempelvis mobiltelefoner. De olika materialbolagen når olika långt på sina områden och deras metoder skiftar något. Vi vet att dryckesförpackningar med pant skräpar mindre än liknande förpackningar utan pant. Även om man inte kan dra likhetstecken mellan förpackningar och mobiltelefoner så torde ekonomiska incitament inte vara helt verkningslösa.

Förslaget om pant på mobiltelefoner skall därför inte ses som ett alternativ till det arbete som ständigt pågår i materialbolagen på att förbättra sina insamlingsresultat. Tvärt om är ett pantsystem ett sätt att underlätta för dem att lyckas. Självklart måste ett pantsystem för mobiltelefoner utvecklas i samarbete med i första hand handeln men även med materialbolagen.

Medborgarna är idag väl medvetna om att vi måste utveckla ett mer hållbart sätt att förhålla oss som konsumenter vilket innebär att intresset för system som underlättar ett mer hållbart konsumtionsmönster är stort. Om det inte redan finns "Appar" som underlättar ett hållbart konsumtionsmönster så torde det vara nästa miljardindustri.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av det ovan anförda bör riksdagen ge regeringen till känna som sin uppfattning att det är angeläget med ett regeringsinitiativ med målsättningen att ett pantsystem för mobiltelefoner utvecklas nationellt men gärna som ett nordiskt samverkansprojekt. Norden har goda förutsättningar att vara en föregångare inom EU på detta område. När väl ett system sedan satt sig så skall det självklart i nästa steg exporteras till resten av EU för att i slutändan bli en global självklarhet.

Jan Lindholm (MP)